

**FESTA
MAJOR
2026**



L'Estany



STRATYA CONSULTORIA, SL
PRAGMA SERVEIS JURÍDICS SL

és un grup d'empreses, que presta serveis integrals,
tant per a societats com a persones físiques en els àmbits de:

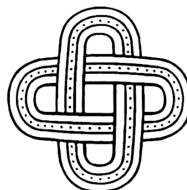
- Fiscal/comptable
 - Laboral
 - Jurídic
 - Auditoria
 - Consultoria
- Planificació fiscal per a residents i no residents

C/ Manresa, 14 Vic (08500) (Barcelona)
Tel. 93 881 54 00 - Fax 93 159 11 37
C/ Miramarges, 7 planta 5, Vic (Barcelona)
Tel 93 883 27 46

AJUNTAMENT DE L'ESTANY



AJUNTAMENT DE
L'ESTANY



l'Estany
història i natura

AJUNTAMENT DE L'ESTANY

Carrer del Doctor Vilardell, 1
Tel: 938 303 000
estany@estany.cat
www.estany.cat

Podeu realitzar tràmits o gestions

Presencialment:

Oficina d'Atenció Ciutadana (OAC)
situada a la Casa de Cultura,
Plaça del Monestir, 4

Telemàticament:

www.seu-e.cat/ca/web/estany/seu-electronica

Xarxes socials: @ajestany

(Facebook, Instagram)

Llista de difusió de whatsapp

670 010 246

CASA DE CULTURA

Plaça del Monestir, 4
Tel: 938 303 000
www.viulestany.cat

Hi trobareu:

l'OAC de l'ajuntament
el Centre de visitants
la Sala polivalent
la Sala de lectura i de treball

Dinamització cultural,

social i turística:

estany.dinamitza@estany.cat

Sala de lectura i de treball:

estany.saladelectura@estany.cat

Xarxes socials: @viulestany

(Facebook, Instagram)

SALUTACIÓ

Benvolguts estanyencs i estanyenques,

La Festa Major és molt més que un conjunt d'actes. És el moment de retrobar-nos, de compartir, de donar la benvinguda als qui tornen al poble aquests dies i de gaudir de tot allò que ens uneix com a comunitat. Us animo a sortir al carrer i a viure intensament cada instant de la nostra festa.

Aquest any tenim l'honor de comptar amb la Pilarín Bayés com a pregonera. Li agraïm de tot cor que hagi acceptat acompanyar-nos i donar el tret de sortida a la nostra Festa Major.

Hem preparat un programa variat i pensat per a totes les edats: havaneres, concerts, ball, playback, festa jove, vermut popular, activitats per als infants i moltes altres propostes. Esperem que cadascú hi trobi un moment per gaudir i compartir.

Una de les novetats d'aquest any ha estat escoltar les idees del grup de grans de l'escola. Gràcies a les seves aportacions, la nit de foc ja és una realitat. Altres propostes, com el mercat d'intercanvi, les volem fer possibles en la propera Fira.

Res d'això seria possible sense la dedicació dels regidors i regidores, dels voluntaris, de les entitats i de totes les persones que hi col·laboren. Gràcies també a tots els qui escriuen al programa i, especialment, a Josep Galobart, monjo de Montserrat, per compartir la seva recerca amb nosaltres.

Que aquests dies siguin plens d'alegria, convivència i bons records. Continuem fent de l'Estany un poble viu, acollidor i orgullós de les seves tradicions.

Molt bona Festa Major a tothom!

ENRIC ROVIRA
Alcalde de l'Estany

TELÈFONS

TELÈFONS D'INTERÈS GENERAL

Emergències de tot tipus (mèdiques, Mossos d'Esquadra, bombers).....	112
Salut Respon (informació sanitària, atenció a la salut mental, etc.).....	061
ADF Quercus	610 534 713
Generalitat de Catalunya	012
Transports Sagalés	902 130 014
Atenció contra la violència masclista	900 900 111
Infància Respon.....	116 111

TELÈFONS D'INTERÈS DE L'ESTANY

Ajuntament – C. del Dr. Vilardell, 1	938 303 000
Consultori mèdic – Pg. del Prat, 1	938 303 030
Cita prèvia consultori mèdic	933 268 901 / 938 207 932
Farmàcia (Emma Ventura)	938 303 031
Casa de Cultura, centre de visitants – Pl. del Monestir, 4 .. (ext. 4)	938 303 000
Sala de lectura – Pl. del Monestir, 4, 2n	(ext. 5) 938 303 000
Escola Pública de l'Estany	938 303 066
Monestir i Parròquia.....	938 303 040
Taxi Ollé	697 200 428

TELÈFONS D'INTERÈS GENERAL DE MOIÀ

Ajuntament de Moià	938 300 000
Bombers (oficines).....	938 300 266
Bombers (urgències)	938 300 080
Centre d'Atenció Primària (CAP) Moià	938 207 932
Consell Comarcal del Moianès	938 301 418 / 938 208 000
Consorci del Moianès	938 301 418
Mossos d'Esquadra	938 300 083
Polícia local de Moià	938 300 092
Sala de vetlles de Moià.....	938 300 269

ÍNDEX D'ANUNCIANTS

ADVOCATS

Stratya/ Pragma	93881 54 00/ 93 883 27 46	2
-----------------	---------------------------------	---

ALIMENTACIÓ

Casa Tarradellas		24
El Rebost de L'Estany	633 72 84 86	24
Forn Cal Xaconet	93 749 20 15	21
JR Pizzes i menjars preparats	93 866 67 21 / 93 031 87 04	15
Pastes la Moianesa	93 830 00 97	20

ARQUITECTURA

Gemma José	654 024 766	10
------------	-------------------	----

ASSEGURANCES – ASSESSORIA

Jordi Ferrer Assegurances	93 820 81 18 / 670 435 664	10
Joan Purtí, Catalana Occident	669 189 435	23
Offer	93 866 61 44	10
Talassa Assessors	93 830 06 77	16

ASSOCIACIONS

Caçadors de L'Estany		12
Club de Bitlles Els Estanyencs		12
Club d'escacs de L'Estany		12

BARS I RESTAURANTS

Bar Monestir	93 830 32 53 / 685 968 676	17
Ca La Tona	93 640 51 48 / 661 021 524	18
Hostal Grau	93 830 30 51	13

BRODATS

Brodats i Teixits J.Franquesa	93 830 30 78 / 629 673 436	23
-------------------------------	----------------------------------	----

ÍNDEX D'ANUNCIANTS

CONSTRUCCIÓ / OBRES

Fines Confort (PVC-Alumini-Fusta)	93 820 25 16	17
Jordi Tort	610 534 713 / 93 830 31 37	20

ENTITAT

Centre de Visitants	93 830 30 00 Ext 4	61
Monestir de Santa Maria de L'Estany	93 830 30 40	19

ESTÈTICA I PERRUQUERIA

Perruqueria Marga	93 830 30 69	23
-------------------	--------------------	----

EXCAVACIONS

Padrisa Excavacions i Obres, SL	93 830 01 80 / 636 136 287	14
---------------------------------	----------------------------------	----

FERRER

Obradors DRM SL	93 458 55 35	22
-----------------	--------------------	----

GRÀFICA

Ister Gràfiques	93 830 03 21	21
-----------------	--------------------	----

IMMOBILIÀRIA

Finca't	93 830 14 35	14
---------	--------------------	----

JARDINERIA

Serveis de Jardineria l'Estany	663 279 745	22
--------------------------------	-------------------	----

LLAR

Electrodomèstics Tanty	93 830 00 89 / 634 121 841	14
Tapisseria Cal Siller	93 830 12 26	10

MOTOR

Fuli Motors	93 830 00 56 / 609 571 617	17
Motor Moia	93 820 83 25	16

ÍNDEX D'ANUNCIANTS

SALUT

Clínica Dental Pujol	93 830 06 98	15
Farmàcia de L'Estany – Emma Ventura	93 830 30 31	19
Fisio Centre	93 830 12 65	16
Laia Roca i Querol, Dietista	629 587 112	22
Residència Pressegué	93 830 30 76	11

SERVEIS

Administració de Loteries de Moià	93 830 00 66	17
Autoescola Terçol	93 866 84 29 / 683 14 63 4524	21
Extintors Osona	93 886 90 25	19
G.I.R	830 02 73 / 689 172 316	18
Gas-Oils Rovira	93 830 12 25	18
Llenya Roure Tr@ver	93 830 30 33 / 659 304 543	19

TAXIS

Taxi Ollé	697 200 428	20
-----------	-------------------	----

Gràcies per ajudar-nos
a fer possible la Festa Major!

calSiller

Ctra. de Vic, 6,
08180 Moià (Barcelona)
Telèfon: 938 30 12 26
calsillermoia@hotmail.com



OBRA NOVA · REHABILITACIÓ ·
REFORMA · INTERIORISME · ENDERROC
· SEGREGACIÓ · DISSENY · IMATGE ·
TRÀMITS · CÈDULES D'HABITABILITAT ·
LLICÈNCIES · VALORACIONS · ITE · CEE DIC-
TÀMENTS · INFORMES · LEGALITZACIONS



T. 654 024 766
gemmajose@coac.net
St Sebastià 16, Moià

HABITATGES · LOCALS
TRÀMITS ADMINISTRATIUS



jordi ferrer
ASSEGURANCES

Bona Festa Major!

Plaça de Sant Sebastià, 7
Local 2
Moià (BCN)
93 820 81 18
670 435 664

jordiferrerassegurances@gmail.com



api Col·legi
i associació
d'agents
immobiliaris
registre d'agents immobiliaris
de Catalunya Aicat 2626

Offer

ASSESSORIA - ASSEGURANCES - IMMOBILIÀRIA

**ASSESSORIA EMPRESARIAL
ASSESSORIA IMMOBILIÀRIA
ASSEGURANCES GENERALS
ADMINISTRACIÓ DE FINQUES**

www.offerassessoria.com
info@offerassessoria.com
PABÒRDIA 17, CASTELLTERÇOL
T. 938 66 61 44

RESIDÈNCIA PRESSEGUÉ

**La gent de la residència
Pressegué us desitja
bona Festa Major**

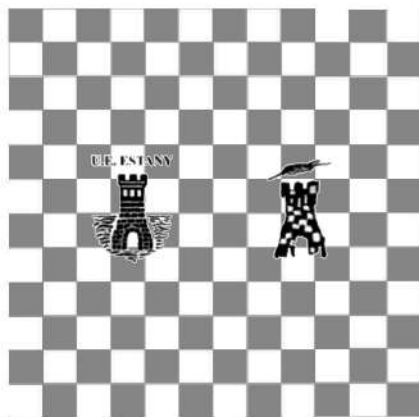
**Passeig Dr. Vilardell, 20 · Tel. 93 830 30 76
Tel. 08148 L'ESTANY**

"Els Estanyencs"



*Club de Bitlles
Catalanes.*

CLUB D'ESCACS DE L'ESTANY,
SECCIÓ DE LA UNIÓ
ESPORTIVA DE L'ESTANY



Us desitja una
BONA FESTA MAJOR



**52
ANYS**

**ELS CAÇADORS DE L'ESTANY
US DESITGEM UNA BONA FESTA MAJOR**



Sala de lectura de l'Estany

l'Estany
història i natura

Casa de Cultura
Plaça del Monestir número 4

Horari

Dimarts i divendres de
10:00h a 13:00h

De dimecres a divendres de
17:00h a 20:00h



AJUNTAMENT DE
L'ESTANY

HOSTAL GRAU



C/ VERDAGUER, 6
08148 L'ESTANY
MOIANÈS
TEL. 93 830 30 51

Cuina catalana elaborada
amb ingredients de màxima
qualitat i proximitat,
per fer que el client
se senti com a casa.

TANCAT ELS
DIMARTS I DIMECRES
NO FESTIUS

ESPECIALITATS:

- Tomahawk
- Txuletón de vaca vella madurat
- T-bone
- Tomahawk de wagyu

Jardí amb espai ampli a la fresca,
per celebracions, aniversaris
i grups de #gasalesmorzar.



BONAFESTA MAJOR, i...
#gasalesmorzar!



Moviment de terres,
enderrocs,
construcció de rocalles,
construcció i arranjament
de camins,
neteja de parcel·les ,
treballs forestals
amb capçal desbrossador.

EXCAVACIONS I OBRES **PADRISA, S.L.**

Av. del Prat - P. I. El Prat - 08180 Moià
Tel. 93 830 01 80 Mòbil 636 136 287 info@padrisa.cat



finca't

Si vols que t'ajudem a comprar,
vendre o llogar el teu immoble
contacta amb nosaltres.

www.fincat.cat

compra i venda 654 364 214
lloguer 607 183 933

Av. de la Vila, 20 938 30 14 25
08180 - Moià 646 853 559
aicat 4188 fincat@fincat.cat

La teva botiga d'electrodomèstics!

tanty

ELECTRODOMÈSTICS

Crta. de Manresa, 90 - MOIÀ

☎ 93 821 91 60

📠 634 121 841



CASTELLTERÇOL
Bellver, 12
Tel. 93 866 67 21

MOIÀ
Ctra. de Barcelona, 3
Tel. 93 031 87 04

CLÍNICA DENTAL PUJOL

Crta. de Manresa, 35. Baixos
08180, Moià
Te. 93 830 06 98

www.clinicadentalmoia.com
Per un somriure sa





Carretera Vic, 83
08180 Moià
Tel. 93 820 8325
M. 638 53 48 79
motormoià@gmail.com



Centre de Fisioteràpia i Rehabilitació

Anna José Torra

Traumatologia . reumatologia .
neurologia . esportiva . respiratòria
punció seca . sol pelvià

Avda. Escola Pia, 7 08180 Moià
T. 93 830 12 65
fisio@fisiocentre.net



ASSESSORIA COMPTABLE FISCAL LABORAL

TALASSA ASSESSORS, SL

Av. de la Vila, 16 bxs
08180 MOIÀ

Tel. 93 830 06 77
E-mail: info@talassa.cat



**BAR
MONESTIR**

**MENÚ DIARI
CARNS A LA BRASA
PLATS CASOLANS
DINARS I SOPARS**

Carrer Dr. Vilardell, 16 - L'Estany
93 830 32 53 - 685 96 86 76
barmonestir.guiacat.cat

VEHICLES NOUS I D'OCASIÓ
PLANXA I PINTURA · MECÀNICA
EN GENERAL · ELECTRICITAT
DIAGNOSIS · ENGANXATS · ABS
PNEUMÀTICS NOUS I OCASIÓ
ENGANXATS · INJECCIÓ DIESEL I
GASOLINA · SERVEI DE GRUA 24 H.



JAUME OLIVERAS MANUBENS

Carrer de la Verge de Montserrat, 10 - MOIÀ
automoianes@gmail.com / 938 30 00 56 / 609 57 16 17

Us desitgem una bona Festa Major!!!

**ADMINISTRACIÓ
DE LOTERIES MOIÀ**

QUEDA'T AMB
**LA SORT
DE LA
CABRA D'OR**

MOIÀ



Ja tenim loteria de Nadal!!!!

C. Sant Antoni, 3
08180 MOIÀ
Tel. 93 830 00 66
loteriesmoia@gmail.com
www.loteriesmoia.cat



TANCAMENTS D'ALUMINI I PVC

Pol. Ind. Santa Maria
C/ Anselm Clavé, 38
08271 - ARTÉS

T. 93 820 25 16

www.finesconfort.com
finesconfort@finesconfort.com

BAR-RESTAURANT



CA LA TONA

C/ Major 5, baixos
08148 L'Estany
936405148
661021524
@ calatona_estany

08180 MOIÀ
93 830 02 73 - 689 17 23 16
info@gir-sl.com

08243 MANRESA
93 874 60 54 - 685 23 56 64
escala@escalarecicla.cat



GIR-SERVEIS DE RECUPERACIÓ S.L.

Recuperadors autoritzats de residus inerts E-92-95 i E-91-95

PER UN MÓN MÉS NET

GIR-TRANS-MOIANÈS S.L.

Transports de mercaderies per carretera
**TRANSPORT DE MERCADERIES
AMB CAMIÓ GRUA O GANXO**



93 830 12 25
**Servei a domicili de
gas-oli de calefacció**

Moià - Av. Zona Industrial, s/n
Tel. 93 830 12 25

Avinyó - C/ Antoni Pont, s/n
Tel. 93 838 72 78

Manresa - Av. del Dolors, 119
Tel. 93 676 75 73

Caldes de Montbui - Av. Pi i Maragall, 117 Tel.
93 688 33 36

Súria - Passeig Joncarets
Tel. 93 868 28 91

Sabadell - C/ Rocafort, 38
Tel. 93 712 74 68

Emma Ventura Orriols
Farmàcia de l'Estany



Pl. del Monestir, 9
93 830 30 31
08148 L'Estany

RoureTr@ver

Llenya de Roure i Alzina
Inversiones Toralles SL

Tel. 93 830 30 33
Mòbil 659 304 543
llenyesudald@gmail.com
08148 L'Estany (Barcelona)



**MONESTIR
SANTA MARIA
DE L'ESTANY**

Plaça del Monestir, 2
08148 L'Estany
T.938303040

AUTOESCOLA
Terçol

*Treu-te el carnet
amb nosaltres!*

OBTENCIÓ DE PERMISOS



AM



A1



A2



A



B

MANUAL
I AUTOMÀTIC



**CURSOS OFICIALS
DE RECUPERACIÓ
DE PUNTS
I DEL PERMÍS**



Classes
teòriques
dinàmiques



Pràctiques
amb vehicles
moderns



Tracte proper
i atenció
personalitzada



650 27 45 01



autoescolatersol@gmail.com



Av. de la Vila, 20 · Moià

**PASTES ALIMENTOSSES DE
QUALITAT SUPERIOR**



**BOTIGA:
C. Comerç, 9 Moià
93 830 00 97**

VISA



TAXI OLLÉ

EL TAXI DE L'ESTANY

- 7 places
- adaptat a minusvàlids
- tot tipus de serveis, les 24h:
e-xcursions, hospitals, port,
aeroport, estacions de trens...

697 200 428

**Construccions
JORDI TORT
Obres i reformes**

jordi.tort07@gmail.com
Pg. del Prat, 16 bxs.
L'ESTANY

M. 610 534 713
Tel. 93 830 31 37



Forn de pa Cal Xaconet

*us desitja una
molt bona
Festa Major!*

PA I BRIOIXERIA ARTESANA
CUITS EN FORN DE LLENYA



PA I BRIOIXERIA
ARTESANA



CARRER VERDAGUER, 1
L'ESTANY (MOIANÈS)



ENCÀRRECS:
669 537 572

ELABORACIÓ ARTESANAL
FORN DE LLENYA
MASSA MARE



ister

gràfiques SCP

Sant Sebastià, 14 | 08180 Mojà
ister@istergrafiques.com | 93 830 03 21
www.istergrafiques.com | @ister_grafiques

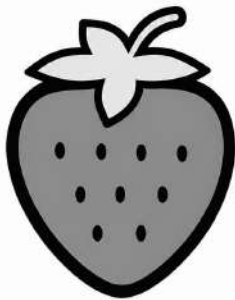
Offset
Digital
Plòter
Fotocòpies
Escàners

Disseny de
LLIBRES
REVISTES
CATÀLEGS
TARGETES
IMPRESOS
EN GENERAL

REPRESENTACIONS DISTRIBUCIONS METAL·LÚRGIQUES

OBRADORS DRM, SL

C/ MALLORCA, 352 • TEL. 93 458 55 35 • BARCELONA
www.obradorsdrm.com • obradors@obradorsdrm.com



**Laia
Roca
Querol**

DIPLOMADA EN
NUTRICIÓ HUMANA
I DIETÈTICA

Col. Núm.: CAT000044

C/ del Salt, 17.
08180, Moià (Bcn)
T. 629 587 112
laia@laiaroca.com



SERVEIS DE JARDINERIA L'ESTANY



Serveis integrals de Jardineria
663 27 97 45
info@serveisdejardineria.com
www.serveisdejardineria.com



**Catalana
Occident**
Assegurances

Joan Purτί Ortiz

Agent d'Assegurances

669.189.435

C/Rodors,30 - L'Estany

joan.purtio@agentes.catalanaoccidente.com

BRODATS
franquesa

**brodats personalitzats
per a empreses
venta de
pitets · davantals · bosses**

629673436 / 938303078 /
jofranquesa@gmail.com
brodats-franquesa.webnode.es



MARGA
Perruqueria i Estètica

93 830 30 69

**Ctra. Barcelona, 4
08148 L'ESTANY**

Bona Festa Major!



www.casatarradellas.es

EL REBOST DE L'ESTANY

CARNISSERIA - SUPERMERCAT



xai de pastor
vedella del moianès
embotits artesans
productes de proximitat
productes ecològics

 633 72 84 86

ACTIVITATS CULTURALS I ESPORTIVES D'ESTIU A L'ESTANY

STAGNUM.26

DISSABTE, 1 AGOST

22 h **XXIV Bachiana**
Amb Adriana Alcaide i Walewein Witten
Lloc: Església

DISSABTE, 8 AGOST

22 h **Adolf Pla interpreta obres de**
Frederic Mompou
Lloc: Claustre del Monestir

DISSABTE, 22 AGOST

22 h **Cançó popular, flamenc, boleros i jazz**
Amb Mariola Membrives i Albert Bover
Lloc: Claustre del Monestir



DISSABTE, 29 D'AGOST

10 h **12è Open de Pàdel de L'Estany**

Lloc: Auriol Pàdel, Vic

DIUMENGE, 30 D'AGOST

8 h **Caminada popular**

Lloc: Plaça del Monestir

Inscripcions: a les 7:40 h

Recorregut: 11 km aproximadament.

Gaudeix de la natura, respecta l'entorn!

DIVENDRES, 4 DE SETEMBRE

20 h **Ball en línia**

Lloc: Al Cine

Amb la col·laboració del grup de Ball en Línia de Castellterçol i la participació del grup de ball de l'Estany.

DISSABTE, 5 DE SETEMBRE

20 h **Concert «La Dharma a un pam»**

Lloc: Plaça del Monestir

Una oportunitat per redescobrir els temes més populars de la Dharma en un format íntim i proper.

Aforament limitat. Entrades a la venda a través de l'aplicació Reservaplay.

DIUMENGE, 6 DE SETEMBRE

13 h **Dinar de la Gent Gran**

Lloc: Carrer del Doctor Vilardell

16 h **Concert «Miquel Barceló canta Sinatra»**

Lloc: Al Cine

Quartet format per veu, piano, contrabaix i bateria que repassarà les cançons més emblemàtiques del cantant.

DILLUNS, 7 DE SETEMBRE

10 h **Torneig de Tennis Taula**

Lloc: Al Cine

Inscripcions: a les 9:30 h

Amb la col·laboració del Club Tennis Taula Moianès.



FESTA MAJOR 2026

PROGRAMACIÓ D'ACTES



DIMARTS, 8 DE SETEMBRE

12 h **Missa solemne**

Lloc: Església

13 h **Pregó de Festa Major**

Lloc: Plaça del Monestir

A càrrec de **Pilarín Bayés**, dibuixant i ninotaire.
Tot seguit, vermut de Festa Major.

18 h **Havaneres**

Lloc: Al Cine

Amb el grup **Atotavela**
Gran cantada d'havaneres clàssiques, valsets
mariners i cançons populars de taverna.
Durant l'acte es servirà rom cremat.

DIMECRES, 9 DE SETEMBRE

18 h **Viu l'estiu a l'Ecomuseu**

Lloc: Font del Molí del Castell

Música i berenar a la Font del Molí del Castell
amb la col·laboració del Consorci del Moianès.

DIJOUS, 10 DE SETEMBRE

18:30 h Pujada al Puig de la Caritat

Baixada de torxes quan es faci fosc.

21:30 h Nit de foc

Lloc: Plaça Major

Amb els Diablers de Castellterçol.
Al finalitzar...

Sopar a la fresca amb DJ Pere

Lloc: Carrer del Doctor Vilardell

Porta la teva carmanyola, entrepà
o encarrega el teu sopar!

I tot seguit, fi de festa amb més DJ!

Lloc: Al Cine



DIVENDRES, 11 DE SETEMBRE

17:30 h Concert de Festa Major

Lloc: Al Cine

Amb **Cafè Trio**

Un viatge musical a través de
gèneres i estils de tots els temps.

19 h Ball de Festa Major

Lloc: Al Cine

Amb **Cafè Trio**

Les millors cançons per ballar
de principi a fi. No t'ho perdis!

DISSABTE, 12 DE SETEMBRE

8:30 h Campionat de botifarra Memorial Llorenç Senties i Font

Lloc: Bar Monestir

Inscripcions al Bar Monestir.

Esmorzar a càrrec del Bar Monestir.

10 h Inici del campionat

10 h Torneig de petanca

Lloc: Pista Vella

10:30 h Matinal de jocs

Lloc: Plaça del Monestir i Pista Vella

Jocs de pagès per a grans i petits.

Inflables i... festa de l'escuma!

21:30 h Nit Jove

Lloc: Al Cine

Bingo musical, karaoke i fi de festa amb
DJ Dkor i DJ Farràs.

DIUMENGE, 13 DE SETEMBRE

8 h **Campionat de ràpides d'escacs
de la Catalunya Central
Memorial Salvador Farràs Purtí**

Lloc: Plaça del Monestir

Amb esmorzar.

Organitzat per Unió Esportiva Estany.
Secció escacs.

10 h **Inici del campionat**

10 h **Campionat de bitlles catalanes**

Lloc: Pista Vella

17 h **Playback**

Lloc: Al Cine

Gaudeix i participa d'un dels actes més esperats
de la festa!

Al finalitzar, berenar de fi de Festa Major.



ESCRITS

Una excursió a Santa Maria de l'Estany (2)

Ramon Arabia p. 35

La plaga de la llagosta dels anys 1686 – 1688 al poble de l'Estany

Josep Galobart i Soler, O.S.B. p. 43

Cal Farràs

Maria Estany Esparó p. 47

La serpiente me engañó

José Luis Rodríguez Lara p. 49

La casa que tenia l'infern a sota

Isabel Fonoll p. 53

**Gràcies per la vostra
col·laboració!**

UNA EXCURSIÓ A SANTA MARIA DE L'ESTANY (2)

Continuem amb la segona part del relat de l'excursió a l'Estany, escrit per Ramon Arabia (1850-1902) i publicat el 1882. L'excursió es fa els dies 1 i 2 de gener del 1881 i, en el programa de festa major de l'estiu passat, havíem deixat els tres protagonistes (Arabia, Arnet i Canal) a la sortida de Moià. Recordem que hem escurçat, adaptat i retocat el text original per fer-lo més llegidor, i que continuarem publicant-ne fragments en programes de festa major posteriors.



Dedicat a la memòria de Pep Sindreu

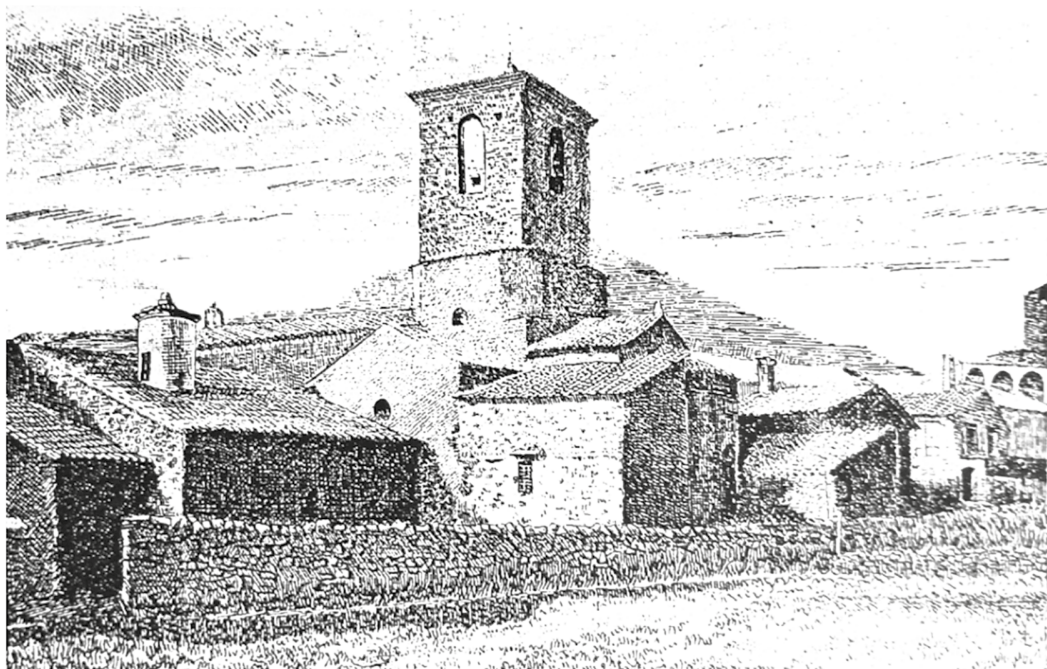
Lo camí de l'Estany, que és camí de ferradura, se dirigeix en conjunt rectament al nord, fa molta pujada en sa primera meitat i està malíssimament cuidat, tot ple de sots, palets i rocs; n'hi ha un altre més baix, que és camí de carros, o més ben dit de carro, puix si se'n topen dos, l'un o l'altre té de recular. Això i l'ésser més llarg lo fan poc concorregut. Diuen si lo carril de Caldes se prolongarà fins a l'Estany i Berga: diuen, però em sembla que va llarg.

Lo paisatge, despullat en aquest temps de l'any de tota mena de vegetació, és d'una severitat atterradora; lo cel, de color de plom, assenyalava neu a muntanya, com haguera dit un pagès del Pirineu, i lo fred, cada punt més viu per efecte del vent fortíssim que embocava la plana de l'Estany, nos deixava encarcerats tantost nos aturàvem. Dues vegades deguérem fer-ho per tant, amb tal de refer-nos un poc de les violentes ratxades que ens batien la cara i en una de les quals vaig cuidar a glaçar-me davant l'airosa creu que s'alça a l'entrada del pla de l'Estany (a les 3h de la tarda, 1,5 °C). Aquesta creu, segons la tradició, senyala lo punt d'on no passà, per

més que volgueren moure-la, la Verge del monestir, quan la trobaren amagada després de l'expulsió dels alarbs i volgueren traslladar-la a Vic. És d'estil bizantí, si bé reformada, probablement en lo segle XV, quan ho fou també lo convent o iglésia, amb caràcter gòtic. L'actual plana, en quin extrem sud-est s'alça, era un dia un gran estany, les emanacions del qual produïen febres intermitents a dany del veïnat, mes en l'any 1737, los canonges reglars de St. Agustí donaren sortida a les aigües per medi d'una mina i des de llavors ha desaparegut aqueixa malaltia. La mina encara avui existeix: comença en lo centre de la plana, poc més o menys, recull les aigües sobreres i les buida per l'extrem oposat nord-oest, en un grandíssim safreig, nomenat lo Viver, que es pot veure, des de dalt del camí de matxos que va de l'Estany a Collsuspina, a poca distància del monestir.

Feta una lleugera apuntació de la creu, tiràrem avant. En un costat, a la dreta de la carretera, nos ensenyà lo guia una font que sols revé després de fortes pluges; més amunt, en una colzada, n'hi ha una altra constant, que és la que assorteix el poble, a la qual se baixa per una ampla i massissa escala de pedra que està dient que és obra de frare. Del poble a la font anaven i venien minyones i vailets amb los càntirs a la mà: vestiu les dones amb les típiques caputxes i els homes amb les roges barretines; esteneu sobre lo pla les melancòliques tintes d'una tarda de gener; escampeu per l'aire la reposada veu de la campana i assaborireu com nosaltres, mai indiferents a tals escenes, un quadro de vagarosa poesia, català per sos quatre costats. Allí, en un racó, arrupidet al peu de la muntanya de la Devesa, hi ha un grapat de negres cases i sobresurt un modest campanar: és lo vell poble i monestir de Santa Maria de l'Estany.

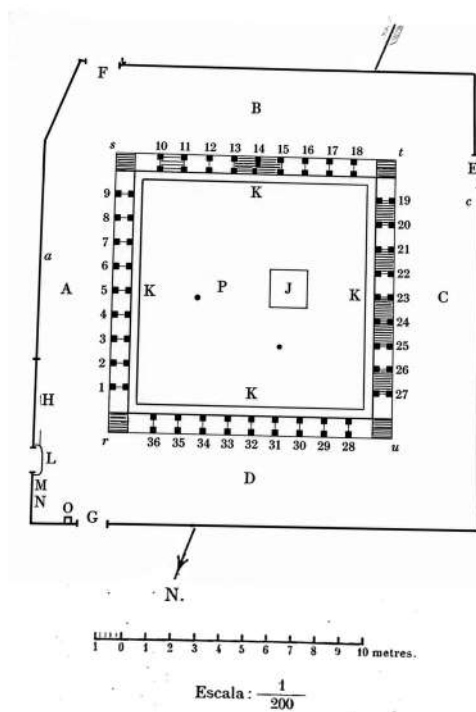
Eren les 3h 20 quan hi arribàvem, a punt que sortien a passejar lo Sr. vicari don Fidel Riera i lo nebot del Sr. rector don Pere Abel, qui, enterats de l'objecte que allà ens portava, desistiren de llur passeig i ens acompanyaren galanament al monestir, on se'ns agregà al poc rato lo mateix Sr. rector. Aquesta primera visita de conjunt, encara que ràpida, com han de ser-ho sempre desgraciadament les nostres, nos permeté fer-nos càrrec de la bellesa del monument.



Santa Maria de l'Estany. Absis i campanar: lo puig de la Devesa a últim terme (d'una fotografia de D. Jaume Monràs, de Manresa).

Entràrem per una placeta, centre d'una agrupació d'antigües dependències del monestir, i, passant per un portal, surmuntat per l'escut d'armes dels abats, nos trobàrem tot seguit en lo claustre. Quina meravella! No haig pas de dir que nostre entusiasme esclatà unànimement. Té de bo aquest claustre que s'abarca en una mirada: s'entra i es veu tot, i lo mateix és veure'l que admirar-lo. No penso pas fer-ne la descripció tècnica, puix per a això no só competent; provaré sols de transmetre la impressió que ens causà. L'harmonia de línies és perfecta, les proporcions justíssimes, los detalls exuberants de riquesa i propietat: la vista, després d'aspirar amb delícia la suavitat del conjunt, s'encanta joiosa en un i altre capitell, en una i altra base, sens fatigar-se mai i sens trobar mai agotada la varietat d'assumptos; encisada aquí per la ingenuïtat d'expressió d'una figura, allà per la espontània complicació d'un entrellaçat, sempre per l'originalitat i bellesa en l'elecció i combinació de motius decoratius, per la

delicadesa i transparència de les al·legories, per la finura de l'execució i l'acabat del treball. Que se'm permeti aquí felicitar expressivament el Sr. rector, puix a son lloable zel deu l'afortunat monestir lo bon estat de conservació en què relativament se troba son hermosíssim claustre. Ai! Quan un pensa lo miserable estat en què es veuen Ripoll, Poblet, St. Cugat del Vallès i tantes i tantes altres joies de l'art cristià, ¡com lamenta que no hagin tingut totes per conservar amb amor llurs restos preciosos un rector com lo de Santa Maria de l'Estany! Lo reverent senyor, a més d'ensenyar amb son exemple, no sols a respectar sinó a conservar i resguardar lo monument, d'acord amb l'autoritat local ha fet estampar un avís en la paret, al costat de la porta que dona ingrés al temple, imposant una multa a tot aquell que malmeti qualsevol part del claustre. I en efecte, a excepció de dos o tres murs de sosteniment que tapen alguna arcada, amb columnes que s'ajeien, tot lo demás i en especial los capitells, està en sa major part íntegro, sencer, quasi nou.



Planta del claustre (croquis per don Ramon Arabia i Solanas).

LLEGENDA.

A. Ala oriental. B. Ala meridional. C. Ala occidental. D. Ala septentrional. E. Portal i entrada per la placeta de les antigües dependències del monestir. F. Porta que condueix al primer pis (rectoria). G. Porta de la iglésia. H. Sepulcres. I. Graons per pujar al pati central P. J. Pou cobert de la cisterna. KKKK. Regueró per recollir les aigües de pluja. L. Porta de l'escala del campanar. M. Estàtua jacent. N. Làpida. O. Pica d'aigua beneita. P. Pati central i cisterna. r, s, t, u. Ànguls del claustre. 1,2,3.... 35 i 36. Columnes aparellades.

Entrant en lo claustre per l'esmentat portal E, que correspon a l'ala occidental C, a la dreta i en lo fons n'hi ha una altra (F), per la qual se puja a la rectoria i se surt també al camp detrás de la iglésia; enfront d'aquesta, en l'ala septentrional D, a l'esquerra, se n'obre una altra (G), primitivament bizantina com lo claustre, mes posteriorment modificada amb caràcter gòtic, que dona lateralment accés a la iglesia: al costat d'aquesta porta, a l'esquerra, és a on hi ha l'avís de l'alcalde i del rector, penyorant els qui no respectin lo monument; a la dreta, una senzilla i tosca pica d'aigua beneïta (O). En lo mateix racó, mes en l'ala oriental A, hi ha la porta L amb un petit graó; és l'entrada a l'escala per a pujar al campanar. Abans d'arribar-hi, en la mateixa ala, hi ha tres sepulcres gòtics (H), molt elegants, aparentment del segle XV, adossats a la paret: tenen la forma acostumada de caixa amb tapa inclinada afectant un prisma de base triangular: dels nitxos on estan col·locats, sols se conserven malhauradament les columnetes i l'arranc d'algun arc. La cara de davant dels sepulcres presenta uniformement una làpida amb un escut a cada costat: en los dos del sepulcre del mig hi ha un lleó rampant, en los dels dos laterals s'hi veuen: tres campanes en lo de la dreta i una en lo de l'esquerra. Les làpides no tinguérem temps de llegir-les ni era prou clar per a fer-ho: los caràcters no obstant no ens semblà que presentessin dificultat. A l'altre costat de la mateixa porta L hi ha una estàtua jacent (M) ben treballada i col·locada verticalment: més amunt la làpida N, aparentment de la mateixa època: tot al voltant del claustre altres portes, avui aparedades, que devien donar pas en altre temps a les dependències del convent.

Lo claustre forma un quadrat quasi perfecte, puix midat exteriorment, és a dir, per la part dels corredors, té 11,25 metres en sos costats B i D, i 11,40 metres en sos costats A i C, i midat interiorment, o sia per la part del pati, té 9,75 i 9,87 metres respectivament. Los corredors en canvi no tenen la mateixa amplada i l'oriental A no és paral·lel amb la línia de columnes, puix s'estreny en direcció a l'ala B, des de 3,70 fins a 3,07 metres; l'occidental C té 3,70 metres d'ample i 3,25 metres cada un dels dos restants B i D. Lo sostre està cremat

en sa totalitat en l'ala B i parcialment, fins a les ratlles de punts a6 i c19 en les A i C, rastre del terratrèmol de l'any 35; en lo pis de sobre no hi ha galeria i sols s'obren al pati quatre grans finestres, una en cada ala, sens lo més petit adorno. Lo pati és molt més alt que els corredors, està buidat i serveix de cisterna, alçant-se en pendent des d'un pam sota lo nivell dels basaments de les columnes fins al punt J en què hi ha lo pou cobert per a traure l'aigua; un regueró KKKK, que corre paral·lelo a les ales del claustre, recull les aigües pluvials i les condueix a l'àngul est-sud-est, sota la primera arcada de l'ala meridional, per on entren a la cisterna. En la segona arcada, cinc graons l donen pas des de lo claustre al pati-cisterna central. Aquest està tot empedrat i entre les juntures de les lloses creix avui l'herba i s'estén la molsa: tot al voltant, entre base i base de columna, se conserven encara la major part de les llosanes que, a modo de parapeto, estaven probablement destinades a resguardar de la neu los corredors en les borrasques d'hivern.

Del claustre passàrem al temple, avui parròquia. No presenta aquest la unitat arquitectònica d'aquell; no obstant, no li han pogut fer perdre son primitiu caràcter bizantí les vàries modificacions que ha sofert. Dues són les principals; l'una, elegant i aïrosa, que es portà a cap en lo sigle XV, de què són mostra la porta gòtica i los tres sepulcres del claustre, com també la creu de terme abans descrita, i l'altra, pesada i exagerada, que data del sigle proppassat i es nota en les columnes adossades a la paret, la cornisa, los altars laterals i l'altar major, del més desgraciat barroquisme. La volta de canó de la nau i lo cimbori acusen la mateixa època de construcció que el claustre, la de més puresa en l'estil bizantí, lo començament del sigle XI. Lo cimbori és notable, en primer lloc per apartar-se de la forma esfèrica generalment adoptada i revestir-la d'un rectàngul amb los ànguls morts, i en segon, per no termenar en cúpula com de costum i sustentar atrevidament lo massís campanar, també perfectament romànic.

Lo Sr. rector nos feu entrar en la sagristia i ens ensenyà tres bacines de capta, de llautó, dues bizantines i una gòtica, poc notables si no és per l'antigüetat; la gran calaixera per guardar les robes i ornaments, amb bonics embotits en tots los calaixets, representant passos de les Santes Escripures; alguns documents en pergamí que no tinguérem temps d'examinar amb detenció i una hermosa creu gòtica de plata massissa del sigle XVI, obra acabadíssima dels argenters de Vic, segons ho diuen les inscripcions de la mateixa. Passàrem després al camaril i allí admiràrem la preciosa Verge d'alabastre, riquíssim exemplar bizantí que, gràcies a l'amabilitat del Sr. rector, poguérem contemplar, despullat de son impropï traço, en tota la puresa de ses línies i tota la vivesa de son policromat.

En aquest punt acabà la visita oficial, per dir-ho aixís; donàrem luego per fora la volta a l'edifici, contemplàrem l'àbside, lo campanar, lo creuer, la portada, l'ull de bou, deduint de tot aquest conjunt, sever per sa suma simplicitat, lo perfecte tipo bizantí de la construcció primitiva, menos alterada en l'exterior que en l'interior.

Continuarà.

Ramon Arabia i Solanas
(1850-1902)

LA PLAGA DE LA LLAGOSTA DELS ANYS 1686 – 1688 AL POBLE DE L'ESTANY

En les recerques històriques sobre el poble i monestir de l'Estany, i també sobre els pobles del seu entorn, he trobat documentació sobre la plaga de llagosta que va patir Catalunya entre els anys 1686 i 1688 i que fa referència a l'Estany.

Aquesta plaga ha passat a la història com una de les malvestats més grans que ha sofert Catalunya. L'historiador Ferran Soldevila la qualificà d'"espeluznante" i reporta, per explicar-ho, les paraules d'un monjo del monestir de Poblet que descriu el pas de la llagosta amb aquestes paraules: "venian volando, por ser crecidas ... y era tanta su multitud que a ratos tapaban el sol" i després d'haver passat "en las huertas, de noche a la mañana no quedava cosa alguna de hortaliza, sino todo seco y árido como si hubiera pasado fuego".

Són nombroses les notícies que trobem als arxius i a les històries de pobles que Pere Català Roca en feu una primera e interessant aproximació de conjunt al estudi de la plaga de llagosta del 1687 en complir-se, el 1987, els tres cents anys d'aquella malvestat.

A la Catalunya central està ben documentada l'any 1687. Tenim notícies o referències del seu pas, des de les terres d'Urgell, de l'oest a l'est, passant per Súria, on arribaren el dia 24 de juny. El dia 26 està documentada a Manresa i Sallent. El dia 30 a Monistrol de Montserrat i Rocafort. El dia 1 de juliol es feren al Santuari de la Mare de Déu de Montserrat, una rogatives i processó que congregà pelegrins de diversos pobles del voltant de Montserrat.

El dia 9 de juliol de 1687, els consellers barcelonins reberen una carta en què se'ls assabentava que "la plaga de llagosta era en lo terme de Sant Boi [de Llobregat], Sant Vicenç dels Horts y

demés circumveïns". L'endemà, dia 10, segons el Dietari del Consell Barceloní deliberà de nou sobre l'afer i després d'assenyalar que la plaga de les "llagostes que tots los dies amb gran multitud entren dins la present ciutat" prengué la resolució de "donar dos sous per cada quartera de llagosta aportaran mortes".

Per combatre la plaga, es feu recurs als dos mitjans de l'època davant de les catàstrofes, malvestats o plagues. Primer es va recorre a la pregària i, després a combatre-la amb la creació de grups d'homes pagats per tal que "tingan cuidado de perseguir la llagosta" i matar-les com hem vist que feu el Consell Barceloní.

Al primer moment de la plaga de llagosta al poble de l'Estany es feren pregàries com en els altres pobles del seu entorn geogràfic. A Moià es dirigiren a la Mare de Déu de la Misericòrdia; a Castellterçol als Sants Màrtirs i també tenim constància que se'n feren a Avinyó.

El bisbe de Barcelona, com davant de qualsevol malvestat, convocava a la pregària per demanar la intercessió de Déu, mitjançant una proclama impresa el 20 de març del 1686, en aparèixer les primeres llagostes. Alhora que insistia a combatre la plaga segons els mètodes acostumats de perseguir i matar les llagostes. A principis de l'any següent la Diputació General de Catalunya publicà l'opuscle titulat: Remeys per la matansa de la Plaga de la Llagosta.

Els efectes de la plaga a l'Estany els coneixem pel llarguíssim document del vot de poble en honor a Sant Agustí, fet i signat a la col·legiata de Santa Maria de l'Estany, el dia 18 de juliol de 1688, per tots els caps de casa de l'Estany. El vot de poble a Sant Agustí es feu per donar les gràcies que per que la seva intercessió els deslliurà els fruits i plançons de la terra de la cruel plaga de las llagostes que tant cruelment devastaren l'any passat [1687] els dits fruits i sembrats de la terra de la present parròquia, sense quedar espigues senceres i verdes, i encara molt rossegades que deixaren en tota parròquia i terme d'Oló i en altres terres veïnes.

El document explica que a l'any següent, el 1688, en què es

feu el vot de poble el comportament de la plaga de llagosta fou molt diferent: que en vingueren d'altres indrets el dia 24 de juny del present any [1688] quan encara estaven els sembrats molt verds... i que cobriren tots els camps volant per sobre els sembrats. Passant durant molts dies, les quals, totes, tant les que havien quedat de la cria –es refereix de les llagostes del 1687— com las que vingueren i las que passaren se'n anaren i desaparegueren sense fer malbé els sembrats ni els fruits de la terra, deixant les espigues sanes i lliures.

El fet que els sembrats estiguessin encara verds per Sant Joan degué fer que les espigues no estiguessin granades i potser per aquest motiu passaren de llarg. Els historiadors que han estudiat la plaga de la llagosta atribueixen al cru hivern de l'any 1687-1688 i en concret als intensos freds del març de 1688 la fi de la plaga, tot i que l'estiu del 1688, com diu el document del vot de poble fet per l'Estany encara veieren reproduir-se i passar els maleïts insectes per sobre dels seus camps.

En agraïment els habitants de l'Estany acordaren elegiren com a Patró sant Agustí d'Hipona, i celebrar el dia de la seva festa, 28 d'agost, solemnement. El document precisa que s'elegí com a protector i patró perquè el monestir de l'Estany havia estat fins el 1592 de l'orde dels canonges regulars de Sant Agustí. La festa havia de celebrar amb les celebracions religioses segons estava prescrit en ritual per la festa d'un sant Patró.

Tres mesos abans, el poble d'Avinyò, concretament el dia 27 de maig de 1688, també havia fet un vot de poble semblant al de l'Estany, posant-se sota el patronatge de Sant Antoni de Pàdua, a celebrar per la seva festa el dia 13 de juny.

El vot fet i signat pel poble de l'Estany, uns anys més tard, quedà plasmat en el nou retaule barroc, construït per l'escultor Isidre Espinalt, entre els anys 1701 i 1709, en col·locar la imatge del gran bisbe d'Hipona al cim, i que podem visualitzar en la fotografia del retaule major destruït el juliol de 1936.



Com hem dit, a costat de les pregaries per deslliurar-se de la plaga i els vots de poble fets a l'Estany i Avinyó, a nivell personal també es feu recurs empaitant i matant les llagostes, seguint les orientacions de l'imprès "Remey's per la matansa de la Plaga de la Llagosta".

Acabada la plaga, la Diputació General de Catalunya va destinar una quantitat de diners per pagar el treball que havien fet les persones que havien lluitant directament contra les depredadores llagostes.

Els d'Avinyó, el dia 16 de juny de 1688, signaren un rebut en que reconeixen haver cobrat 40 lliures, del bisbe de Vic, en nom de la Diputació General de Catalunya, per "ajudar de cost, a la pobra gent, del treball de agafar-les". Els representants de Rodors en signaren un altre de 30 lliures, el dia 27 d'agost de 1688, "per los empeños que han fet per causa de la matança de la llagosta".

No hem pogut documentar que la gent de l'Estany perseguís i mates les llagostes, però es molt probable que també ho fessin.

Josep Galobart i Soler, O.S.B.

✠
RE MEYS
PER LA MATANSA DE
LA PLAGA DE LA LLAGOSTA.

EXTRACTS DE DIFFERENTS PAPERES, VIN-
guents a memòria del molt Illustre Confessor de Depu-
tats del General de Catalunya, venut a llum per lo confessor dels Pobles del
present Principat a instancia del molt Illustre Scyorots Depu-
tats, y Oydors de Comptes del General de Catalunya, perque calia
Poder ellegir de aquells los que li pareixeran mes con-
venient segons lo tenen.

SE EXORTA A TOTHOM QUE NO DEXEN DE FER TOTES
quantas devocions pogan, perque Deu Nostre Senyor nos mire ab
voluntat de la infinita misericordia.

Any



1688.

En Barcelona: Estampas per manament de molt Illustre
Confessor, en casa de Rafel Figueras.

CAL FARRÀS

Torna la Festa Major i, com ha estat tradició durant aquests últims tres anys, recordem una de les botigues que hi havia al poble: Cal Farràs.

A l'abril de 1949 es van casar el Josep Farràs Burdó amb l'Eulàlia Purí Franquesa i van anar a viure a Cal Santa Pau, antic nom de la casa que fa cantonada al Carrer Major i Dr. Errando, però des d'aleshores ençà ja va ser sempre Cal Farràs. La mare Eulàlia, li dic així perquè anys més tard seria la meva sogra, i el seu marit van tenir dos fills: el Josep i el Salvador, i el Josep i jo ens vàrem casar. L'Eulàlia es va posar al capdavant de la carniceria i el seu home (el meu sogre) anava per les cases pairals de l'entorn a comprar porcs, xais, i aviram, i durant molts anys va ser així, doncs la matèria era bona i la simpatia i el bon fer de l'Eulàlia va fer-la tirar endavant. Treballaven molt, obrien a les 6 del matí i tancaven a les 9 del vespre, a qualsevol hora despatxaven a qui li convenia quelcom. Les botifarresm espetecs, i llonganisses eren de molt bona qualitat, així com la carn de xai, els formatges casolans, i també el iogurt que més tard ja va arribar al que tots coneixem. Els caps de setmana i sobretot a l'estiu, la feina no s'acabava: la mare al davant atenent el públic i el pare i els nois a l'obrador. Tot es feia manualment, des del començament a l'acabament. El Josep explicava que amb un burret que tenien anava a buscar argelagues per sucarrimar el porc quan el mataven. Van ser 20 anys de feina i tràfec, fins que els nois van decidir-se a fer una altra feina.

Quan ens vàrem casar amb el Josep, ja feia uns anys que s'havia tancat la botiga, teníem uns quants telers, però la mare Eulàlia encara l'enyorava i em deia que si en aquell moment del tancament jo hagués estat a casa no l'hauria tancada, però es va escaure així i amb el temps tot va anar canviant i avui està en el record del temps

que Cal Farràs era una botiga que va servir amb alegria a la gent que volia bona carn, bona botifarra, i bon aviram.

Jo ho recordo des del lloc que aleshores em pertocava, però sé que, treballant molt, la família Farràs-Purtí va ser feliç de servir a tothom qui volia bona matèria de l'Estany i rodalies. També de fer algun paquet a qui ho necessitava.

Amb aquestes lletres els recordem i honorem pel seu bon fer i, com aquells dies, desitgem de tot cor bona Festa Major a tota la gent del poble! I aprofito la benentesa per donar les gràcies a tots els que m'han ajudat en aquest temps per poder remuntar quan era un xic difícil de fer-ho, però la companyia i els bons desitjos que m'heu fet arribar ha estat l'ajuda que m'heu donat, que ens heu donat a tots, perquè això encara sigui més Festa Major!

A tothom, gràcies!

Maria Estany Esparó

LA SERPIENTE ME ENGAÑÓ

Después de dar vida a las plantas y los animales, Dios, el Creador o Hacedor creó al animal racional o ser humano, el último ser de la Creación, después de haber criado infinitud de seres diferentes al hombre. No crea una pareja como hasta ahora había venido haciendo, sino un sólo ser y varón de género. Quizá el Creador no acertó ni en el sexo ni en el número, singular o plural. Además, no sabes si al principio Adam fue un ser normal o un andrógino, un piteco, un simio o un primate.

El Hacedor instaló a Adam en un lugar preferente, el centro del Paraíso, quizá con la pretensión de que, después de haber ensayado con la criaturas, el ser del hombre fuera el mejor, el más perfecto, “a mi imagen y semejanza”. Y le dijo: “Aquí puedes comer de todos los frutos, menos del árbol de la Ciencia del Bien y del Mal”. Luego advirtió que Adam no podía vivir solo. Esto me extraña, porque ya había creado leones, tigres y lobos acompañados de sus leonas, tigresas y lobas. Con la experiencia divina de haber ido criando animales de dos en dos, macho y hembra, no me explico cómo no creó de principio dos animales racionales, varón y hembra. Entonces convocó a todos los seres de la naturaleza para que entre ellos Adam escogiera una compañía, pero el hombre no encontró allí un ser aparente.

Para solucionar el problema el mismo Hacedor hubo de acudir a lo extraordinario y someter a Adam a un profundo sueño, y, mientras éste dormía, obtener de una de sus costillas carne con la que formar al otro ser humano, una mujer, que en seguida puso delante de Adam. Acaso Eva fue la primera mujer creada. No sabemos si ya tenía cuerpo de mujer, si era guapa, si era joven, si era negra o si era

coja. Por la genética hoy lo más que sabemos es que quizá nació en el Congo Kinsasa.

Adam aceptó a su novia de buen grado y hasta entusiasmado, pero el buen hombre no supo lo que se le venía encima: “Ésta es carne de mi carne y hueso de mis huesos” y hasta abundó en el buen humor, pues añadió: “Si yo me llamo hombre, este ser ha de llamarse hembra”. Podría haber aquí un juego de palabras propias de comedia hombre/ hembra como Eva/Ave. Y vendrán a ser una sola carne. Aquí se insinúa que si el vínculo sanguíneo es muy grande, el conyugal ha de ser más aún.

La vida en el Paraíso transcurría sin ocupaciones molestas, un vivir para siempre sin conocer el dolor, el mal, la pena y las preocupaciones, quizá desconociendo su propio cuerpo, el sexo y el vestido, a diferencia de los infelices seres del mundo moderno, pues el hombre hoy sobrevive para huir del dolor, evitar el mal, llorar la pena y procurarse un poco de bienestar como sea.

Con la aparición de la serpiente en escena, esta especie de drama alcanza casi forma teatral. Estoy en el planteamiento: El Creador permite la existencia del diablo, aquí disfrazado de sierpe, para asegurar su proyecto de fe, fiarse del proceder de Adam e intentar probarlo. Extraña que el Hacedor no conociese de antemano el percal de Adam y de su mujer y sí conociera el talante de la serpiente y el diablo. Desde entonces nosotros ya sabíamos que el ser humano es muy simple. Siendo todavía muy nene, ya lo aprendí en la torpeza y barbarie de nuestra Guerra Civil.

El personaje nuevo que aparece en escena es la sierpe, el animal más astuto de la naturaleza y a la vez el más repulsivo, pero se trata del diablo disfrazado, recurso teatral típico.

Llegamos al nudo de la acción. Por desgracia Eva se topa con el bicho. La serpiente puede hablar, como los animales de Walt Disney,

y dice: “¿Por qué el Hacedor os ha prohibido comer?”. A lo cual Eva respondió: “Catamos los frutos de todos los árboles, menos el fruto de aquel árbol del centro, pues Dios mandó que no lo comiésemos ni lo tocásemos siquiera para evitar que muramos”. O sea que en el proyecto inicial del Hacedor la muerte no existía y sí la inmortalidad. Allí habló entonces la serpiente: “Cierto que no moriréis. Dios sabe que si coméis de ese fruto, vuestros ojos se abrirán y seréis como dioses y conocedores de todo, del bien y del mal”. Estos versículos evocan el drama literario, que aún tendrá su epílogo trágico. La trampa ya estaba preparada. Eva vio que aquel fruto era bello a la vista, que se metía por los ojos, y debía ser sabroso de comer y, llena de curiosidad, lo tomó y cató, incluso lo ofreció a comer a Adam.

El desenlace del drama había de producirse pronto. Así que Adam y Eva cayeron y pecaron. Entonces ambos se percatan de que estaban desnudos, en puros cueros y corrieron a taparse con unas hojas de higuera. Demasiado tarde. Asustados, Adam y Eva se escondieron entre las frondas del Paraíso.

Hacia el mediodía oyeron la voz del Creador que les buscaba. Dios llamaba al hombre: “Adam, ¿dónde estás?”. Y el hombre: “He oído tu voz, pero como estoy en cueros, me he escondido”. El Hacedor anduvo sagaz: “¿Quién te ha hecho advertir que estabas desnudo sino el haber catado el fruto vedado?” Aquí se entrevé una relación entre la desnudez y el pecado, recurso teatral. Asistimos a una exhibición de disculpas. ¿Quién te invitó? Adam respondió: “La compañera que tú me diste”. Entonces el Hacedor se dirigió a Eva: “Por qué has obrado así”, quien contestó con excusa: “La sierpe me engañó”. El diálogo fue breve y conciso, resuelto en un juego de disculpas.

Molesto por la desobediencia, defraudado y decepcionado, y con razón, el Creador se dio a maldecir a los tres personajes. A la sierpe le dijo: “Maldita seas entre todas las bestias; te arrastrarás

por el suelo y comerás sólo tierra”. La sierpe ya debía de arrastrar por el escenario cierta fama de repelente. Pero en realidad, a quien Dios está maldiciendo es al mal disfrazado diablo. Acto seguido el Hacedor se dirigió a Eva: “Parirás con dolor y estarás bajo la potestad de tu marido, y a Adam, lleno de indignación, le increpó: “Por tu culpa la tierra será maldita y tú a partir de ahora habrás de ganarte el pan con tu propio sudor hasta que te confundas con el barro, del cual procedes. Memento, homo, qui pulvis est et in pulvere reverteris. Los efectos del castigo fueron inmediatos. Lo que el Hacedor no hizo fue condenar a Eva a la esterilidad, defecto tan temido en la Antigüedad. Él a labrar la tierra y ella de profesión sus labores. Y en eso están.

Este es el pecado original que dicen que heredan todos los humanos, castigo que parece improcedente, pues nadie puede hacerse responsable de un pecado o delito que no haya cometido, aquí el haber probado el fruto prohibido. Pecaron Adam y Eva, pero no Abel ni Seth. La idea de este viejo pecado se contradice con el derecho individual de libertad, tiempo ha reconocido.

Palabras del Creador: “Al comer, Adam se ha hecho conocedor del bien y del mal que tenía prohibido conocer. Hay que frenarlo. Echaré a ambos del Paraíso, no sea que el hombre estire el brazo y cate también el fruto del árbol de la Vida y entonces viva eternamente”. El castigo fue grave y rápido: perdieron el bien de conocer, el disfrute del Paraíso, el cómodo ocio y, sobre todo, la inmortalidad.

Esta narración choca con la descripción de la creación del mundo. Según el Génesis, Dios creó el universo de la nada. Según los físicos, nunca existió la nada, siempre hubo algo y la aparición del universo se debió al estallido de una masa informe y desconocida que produjo el caos, el cual luego se fue ordenando, dicen.

José Luis Rodríguez Lara

LA CASA QUE TENIA L'INFERN A SOTA

Al carrer dels Monjos número 6, Cal Xic Ton, hi ha una casa de la que corren llegendes. Estan carregades de fantasia i misteri, històries de por. Es senten un cops terribles sota el terra, com si una gran maça ho volgués derribar. Tot provenia dels subterranis.

ELS SUBTERRANIS

Diuen les llegendes que els subterranis de la casa son tan extensos, que arriben fins al monestir. Potser eren túnels usats per fugir en cas d'un setge al carrer, l'únic del poble en aquells temps ? Quan venien bandolers, el carrer es tancava mentre negociaven les exigències en matèria de diners. Tancat i barrat perquè aquests també segrestaven persones i cremaven cases...

La fantasia venia agreujada perquè el lloc tenia una alçada de fang de 2 m al subterrani i 1,5m la planta baixa. Per desgràcia per la llegenda, un bon dia els amos es van decidir a buidar-los, fos com fos : i es van trobar, apart d'una habitació amb pou, ja coneguda, uns subterranis talment desconeguts. Estaven conformats per diverses sales separades per arcades que sostenien l'edifici. Una cosa ben tallada i construïda amb bones peces. Passejaven amunt i avall, observant i admirant les novetats de l'espai. Però de túnels res de res. Cap galeria arribava al monestir!

Altres llegendes parlen de sorolls subterranis, a vegades intensos. Feien molta por. Es sentien cops, com si algú colpegés amb una gran maça les parets sota la casa. Ressonàncies espantoses. I a estones un vent terrible ululava desesperadament per sota, especialment quan plovia en excés. Com es sabut, el vent sembla parlar, evocant veus llunyanes i portant misteriosos sorolls alarmants. En resum, la casa tenia l'infern a sota!

No sabem què opinaven els diversos habitants del lloc que hi van

viure al llarg dels segles. Seria interessant de saber. Tenien por? Es van resignar als crits i sorolls sota casa? S'hi van acostumar i era com un paisatge sonor més? Ens imaginem les cares dels negociants que hi passaven la nit quan va es va convertir en Fonda ca la Manela. S'hi estaven principalment durant la fira de bestiar de la Immaculada. Potser per això la Manela feia unes escudelles fenomenals, abundants i consistents ...perquè mentre menjaven s'oblidaven dels cops a les parets i els sorolls subterranis.

LA GALERIA DEL RIU SUBTERRANI

Que el carrer dels Monjos va ser un riu en algun moment, és evident. Es nota pels meandres de l'antic riu i la forma paral·lela del carrer. També té una alta paret al seu principi. Pladevall indica que està construïda per evitar danys a les persones que hi vivien .Ho sigui avingudes. El fang pot enterrar persones o animals que són arrossegades al seu pas, riu avall, fins a la sortida.

Aquesta estava al final del carrer, al número 1, Cal Valeri . Allà desembocava a l'estany, almenys al segle XIV.

El carrer Fosc o dels Monjos té un riu subterrani, una galeria per on circula un riu. Aquesta és de pedra calcària, substrat que forma una capa consecutiva per tot el Moianès, de 300m de gruix en alguns punts.

Veieu les fotos del carrer de principi de segle, amb una calçada de roca llisa i una gran esquadra al mig. Per circular-hi es tenia que anar saltant per trams, de dreta a esquerra de l'esquadra. Amb el temps es devia arreglar, cobrint-la, perquè als anys 50 la part central estava tapada amb un petit canal en superfície. Al final acabava en una petita cascada, que no es reflecteix a les fotos de 1916. Per tant la reparació de carrer es va fer entre 1916 i 1950. Així i tot el riu anava per sota i seguien amb l'esquadra a la part alta.

COM ES FORMA UN RIU SUBTERRANI?

Primer no ho era de subterrani, anava per la superfície. Després es van formar escletxes degut al element calcari que es dissolt per acció de la pluja quan plou. Llavors l'aigua va anar passant a sota, escletxes avall. Al final hi ha més aigua a sota que a sobre, i es va formar el riu subterrani en galeria. El Toll és un riu subterrani en galeria de 2,5 km de longitud i 10 m d'alçada en tub.

EL FANG

Seria interessant de saber quan temps fa que la casa té aquestes quantitats de fang. De quina època són?

L'edifici té documentació del segle XIV encara que podria ser una reparació i no una primera construcció. Aquest és el segle dels terratrèmols, sempre acompanyats de grans fenòmens meteorològics, per tant els fangs procedirien d'inundacions posteriors al segle XIV.

D'on ve l'argila que ha pujat entre 1,80 - 2 m segons habitacions?

Observant la casa, una part ha entrat per la calçada, on hi ha un respirador a peu de carrer. Una altra pou amunt. I una tercera part per les escletxes del canal rocós sota la casa. Tenint en compte que la paret dalt carrer és anterior al segle X, i la seva funció és evitaravingudes al vial, està clar que la major part de l'argila prové del pou i de les porositats de les escletxes baix del subterrani.

...I ELS SOROLLS SOTA CASA ?

El rierol pot formar coves laterals amb estalagmites i estalactites, perquè està viu i circula. Si només té estalactites (van de dalt a baix) i no estalagmites (van del terra al sostre), és perquè al circular el flux d'aigua amb sediments les arrenca, lima o trenca.

Els sorolls: part d'ells surten perquè grans pedres colpegen bruscament contra les parets. Es podia trencar alguna estalagmita o arrencar alguna roca que es despenqui de les parets.

La riera te molta pendent i es de curt recorregut. Això seria indicador de molta violència quan va plena amb molt transport de pedres i altres sediments.

I per tant a mes erosió subterrània mes gran espai d'aigües per sota, mes cavitat. Això va acompanyat de grans sorolls, els propis i els de ressonància des de lluny.

COVES SOTERRADES O AQÜIFER?

D'on treuen l'aigua els veïns del carrer dels Monjos? en un principi el riu aniria per sobre i justament construirien a peu d'aigua per aquest motiu. Fa milers d'anys.

El carrer te estructura de tipus iber, inclús pot ser anterior. Estem pensant en cabanes amb paret d'argila i sostre de palla, construccions d'aquella època. No sabem com anava l'aigua del riu, però si que arrossegava nombrosos còdols, que els van fer servir per adoquinar la part esquerra del carrer, formant espiga.

Quan el riu va anar per sota obririen pous (n'hi ha diversos). Això indica que estem en un aqüífer o almenys en una galeria de riu subterrani amb ramificacions i coves.

Els geòlegs diuen que els rius canvien sovint d'itinerari. Pot ser que es taponi la desembocadura per sediments i l'aigua busqui un altra camí. Que les escletxes fabriquin un altre riu, subterrani o no, que tindrà un altre curs. També depenen de la inclinació del terreny: quan el riu colpeja algun obstacle, deposita còdols en un costat i terra a l'altre. I amb això es van creant meandres.

El rierol del carrer fosc ve de dalt del carrer St Pere. Es molt curt, te molta inclinació i per tant comporta molta erosió. Es probable que hi hagessin dos rius, en algun moment de la seva història geològica.

HIDROSISMES

Des de les inundacions tant grans i sorolloses a Setenil de Las Bodegas (Cadiz) a febrer del 2026, ens hem enterat del que son els hidrosismes.

Al Carrer Fosc o dels Monjos, què li va passar?

La part esquerra del carrer, baixant, està molt mes alterada que la dreta. Més destruïda i amb noves construccions posteriors. Fins ara s'havia pensat en els terratrèmols del segle XIV . Una mica estrany es el dibuix d'afectació en línia recta de dalt a baix del carrer i principalment a les façanes. Un canal subterrani, un hidrosisme?

Però després del fenomen de Setenil, inundacions seguit d'hidrosisme s'hauria d'estudiar quin fenomen va sacsejar realment el nostre carrer, deixant-lo inhabitable per anys.

Un terratrèmol? un hidrosisme ?

L'Estany te diversos terratrèmols documentats per l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya al segle XIV. Aquests actuen com una sacsejada brusca, molt violenta, que dura segons. En vertical. Sol tenir efectes al sostres, sobretot els antics, que tenen bigues de fusta.

A la casa de l'infern els danys van de sota a sobre, tant en fangs com en la construcció. Per tant s'hauria de pensar en un hidrosisme.

QUE ES UN HIDROSISME?

Aquest es un concepte nou .Consisteix en aigües que tenen una força bruta i provoquen sorolls i danys de la intensitat d'un terratrèmol per la seva violència. A Setenil (Cadis), es van mesurar terratrèmols del 2,2 al 2,5 en l'escala de Richter. La diferència està en QUÈ ho ha produït, i que els danys van de major a menor de baix a dalt.

Als soterranis hi ha una intervenció amb arcs perpendiculars a

les parets originals, intervenció feta amb poca cura i poca despesa. Indica que corria pressa, potser afectaven a l'estructura de l'edifici i es d'època posterior. Quan van tenir peles ho van reparar.

A nivell d'intervencions la casa va de molt modificada a sota, semi conservada als primers pisos i totalment antiga i original als pisos superiors. Això dona molt que pensar. Va estar afectada per un terratrèmol realment, o alguna desgràcia relacionada amb l'aigua?

En el cas d'aquesta casa s'hauria de pensar en un hidrosisme però no tot el carrer suporta la mateixa explicació.

El carrer dels Monjos, d'estructura íbera inclús si es alt medieval, ha de tenir dues torres de defensa a l'entrada. La de la part esquerra està desapareguda i al seu lloc hi ha un edifici del segle XVIII. Semblant a la resta del carrer.

El terrat del número 1 de la Pl. Major (Cal Valeri abans ca l'Abat), està reparat a l'estil occità, modificant el sostre de terrassa pel d'una sola vertent. Aquest el va reparar al 1505 i l'abat hi va anar a viure coronant-lo amb el seu escut nobiliari. La resta del carrer es va anar arreglant posteriorment, a poc a poc, pels paletes occitans. Tot això son efectes de terratrèmol.

Hidrosisme o Terratrèmol? o potser una combinació dels dos

Isabel Fonoll
Lcda en Documentació

L'Ajuntament de L'Estany no es fa responsable del contingut, exactitud i actualització de la informació que prové d'altres persones i que consti en el programa de la Festa Major.

Descobreix el CENTRE DE VISITANTS DE L'ESTANY



l'Estany
història i natura

Punt d'informació turística del municipi
i de la Comarca del Moianès, i porta
d'accés als itineraris

Plaça del Monestir 4.

Horari

Matins: de dilluns a diumenge,
de 10 a 14 h.

Per concertar
visites guiades
al Centre de visitants
i a la mina de desguàs:
93 830 30 00 Ext 4
estany.dinamitza@estany.cat



BONA FESTA MAJOR

US DESITGEN LES ASSOCIACIONS DE L'ESTANY:

Associació de Caçadors

Associació Caramellaire Sortits de l'Ou

Associació Cultural i Recreativa

Associació de la Gent Gran

Junta Parroquial de Santa Maria de l'Estany

Club de Bitlles Catalanes "Els Estanyencs"

Associació de Mares i Pares de l'Escola

Unió Esportiva Estany, secció Escacs

Penya Barcelonista de l'Estany

ADF Quercus- l'Estany

Stagnum

STEAM4all



**Il·lustració extreta d'un dels contes de la col·lecció
"El nom de les coses" amb dibuixos de la il·lustradora
Pilarín Bayés. Editorial Roma, 1985.**



**AJUNTAMENT DE
L'ESTANY**



**Diputació
Barcelona**